

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

การรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากภายนอกกับ
การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น

การรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากโลกตะวันออก

1. อินเดีย

2. จีน

การเผยแพร่ทางวัฒนธรรมของอินเดียก่อให้เกิดการรับและการปรับตัวของรัฐไทยภายใต้เงื่อนไขดังนี้

1. อารยธรรมอินเดียมีอิทธิพลทางการปกครองในสมัยอยุธยา คือการยกย่องฐานะของกษัตริย์เป็นสมมุติเทพหรือเทวราชา
2. อิทธิพลของอารยธรรมอินเดียจัดเป็นรากฐานของวัฒนธรรมภาษาของไทยในด้านการใช้ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตซึ่งนำมาใช้ในภาษาและวรรณกรรมของไทย
3. การรับพุทธศาสนานิกายหินยานมาเป็นศาสนาของชนชาติไทย

การรับอารยธรรมอินเดียในมิติใหม่ กล่าวโดยสรุปคือ

1. อิทธิพลของอารยธรรมอินเดียได้ถ่ายทอดในรัฐไทยโดยมีแรงจูงใจจากความอุดมสมบูรณ์ของแผ่นดินสุวรรณภูมิ
2. อารยธรรมอินเดียทั้งทางด้านศิลปกรรม ปรัชญาและศาสนา ภาษาและวรรณกรรมได้เข้าสู่สังคมไทยในลักษณะการซึมซับแบบค่อยเป็นค่อยไปจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง
3. อารยธรรมอินเดียเข้าสู่ดินแดนเอเชียอาคเนย์ตามที่นักวิชาการใช้คำว่า “กระบวนการทำให้เป็นอินเดีย” (Indianization)

การเผยแพร่ทางวัฒนธรรมของจีนก่อให้เกิดการรับ และการปรับตัวของรัฐไทยภายใต้เงื่อนไขดังนี้

1. การรับอารยธรรมจีนในยุคแรก ปรากฏความโดดเด่นในสมัยสุโขทัย
ทางด้านการค้าและความสัมพันธ์ภายใต้ระบบรัฐบรรณาการของจีน เรียกว่า **เงินกุง**
(จิมก้อง)

2. **จีนโพ้นทะเล** ชาวจีนได้เข้ามาทำการค้าขายและการตั้งถิ่นฐานพร้อม
การใช้พื้นที่อยุธยาเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงทางการค้าไปยังอาณาจักรล้านนา
ล้านช้าง พม่า

3. ความกลมกลืนทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

4. การเผยแพร่ด้านวัฒนธรรมของชาวจีนไปสู่คนไทยใน สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเป็นต้นมา การผสมกลมกลืนทาง วัฒนธรรมระหว่างไทย-จีน ได้แปรเปลี่ยนเป็นความสัมพันธ์อย่าง แน่นแฟ้น

5. การขยายตัวด้านวัฒนธรรมจีนในแผ่นดินไทยสมัย รัตนโกสินทร์ตอนต้นเป็นต้นมา มีลักษณะเป็นความผูกพันภายใต้ การเจรจาต่อรองและการทำการค้าของชาวจีนได้เชื่อมโยงกับทุก ชนชั้นในสังคมไทย จึงส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติ อย่างแนบแน่นและไม่เกิดการแปลกแยกในการอยู่ร่วมกัน ระหว่างคนไทยกับคนจีนในประวัติศาสตร์สังคมไทย

การรับวัฒนธรรมต่างถิ่นกับปรากฏการณ์ทางสังคมที่ เกิดขึ้นใน แต่ละภูมิภาคของไทย

อิทธิพลของอารยธรรมอินเดีย ได้เผยแพร่ความเป็นศาสตร์ในทุกสาขาวิชาหรือกล่าวได้ว่าอารยธรรมอินเดียเป็นพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทยในด้านศาสนา (Religion) ศิลปะ (Arts) ศาสตร์ (Sciences) และอักษร (Writing) แต่การเผยแพร่และการรับวัฒนธรรมในเบื้องต้นจะปรากฏความชัดเจนเฉพาะในกลุ่มชนชั้นสูงและชนชั้นปกครองของสังคมไทยหรือกล่าวได้ว่าความรู้ที่ได้รับจากอารยธรรมอินเดียเป็นความรู้ของชนชั้นสูงและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้

อิทธิพลของวัฒนธรรมจีน เผยแพร่ในลักษณะ

ของศิลปะในการดำรงชีวิตที่ไม่ติดยึดในกรอบของชนชั้น จึงส่งผลในการสืบสานระหว่างบุคคลได้โดยมิได้มีขอบเขตหรือถูกกำหนดกรอบพร้อมระเบียบแบบแผน วัฒนธรรมของจีนมีลักษณะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จึงส่งผลให้วัฒนธรรมจีนเข้าสู่สังคมไทยและคนไทยในทุกๆระดับโดยเฉพาะในระดับล่างซึ่งได้เปิดโอกาสการสร้างฐานะและเลื่อนฐานะจากความสำเร็จทางการค้ามาเป็นชนชั้นกลางพร้อมการเปลี่ยนผ่าน (TRANFERATION) ทางวัฒนธรรมเชื่อมโยงความเป็นไทย-จีนได้อย่างกลมกลืนร่วมกับการถ่ายทอดความรู้ด้านปรัชญา ศาสนาและพิธีกรรม ด้วยเหตุนี้วัฒนธรรมจีนในกลุ่มเชื้อสายไทย-จีนจึงปรากฏโดดเด่นในสังคมไทยในทุกภูมิภาค

โลกตะวันตกกับมิติความสัมพันธ์ที่มีต่ออาณาจักรสยาม

ผลที่ปรากฏในการรับวัฒนธรรมตะวันตกในประวัติศาสตร์
ไทย ก่อนยุคโลกาภิวัตน์ในที่นี่สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การรับอิทธิพลของชาติตะวันตกในสมัยอยุธยาเป็นการรับ
ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป

โปรตุเกส เป็นชนชาติที่นับถือศาสนาคริสต์นิกาย
โรมันคาทอลิก เป็นชาติแรกที่ได้นำวิทยาการที่สำคัญเผยแพร่ให้
ประเทศสยามสมัยอยุธยาหลายอย่าง อาทิเช่น ปืนไฟ แบบแผน
เมืองป้อมปราการต่อสู้ปืนไฟ การฝึกหัดคนไทยให้รู้จักใช้อาวุธปืน
ไฟในการทำสงครามกับพม่า การทำของกินประเภทขนมหวาน

ฮอลันดาและอังกฤษ ทั้งสองชาติเป็นชาติที่นับถือศาสนา
คริสต์นิกายโปรเตสแตนท์ ฮอลันดา นำเอาวิชาต่อเรือกำปั่น
ส่วนอังกฤษได้นำเอาวิชาการเดินเรือทะเลให้แก่ชาวสยาม
ฝรั่งเศส ได้นำวิทยาการใช้ในการก่อสร้างเมืองลพบุรี
อุทยาน การสร้างป้อมที่ปากน้ำ และฝั่งบางกอก วิชาก่อสร้าง
วิชาการทหารอย่างยุโรป วิชาดาราศาสตร์

2. การรับอิทธิพลจากชาติตะวันตกในสมัยรัตนโกสินทร์

ช่วงแรก

(1) แนวคิดใหม่ในการเผยแพร่อิทธิพลตะวันตกในสมัยรัตนโกสินทร์

(2) การเผยแพร่ความเจริญของชาวอเมริกันในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ช่วงที่สอง

(1) การเผยแพร่อิทธิพลของชาติตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 4

(2) การรับอิทธิพลของชาติตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 5

ช่วงที่สาม

(1) การประกาศเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1

(2) การรับอารยธรรมตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 7

(3) การรับวัฒนธรรมตะวันตกภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2

ข้อสรุปจากการรับอารยธรรมตะวันตกช่วงเวลาทั้ง 3 ยุคที่ผ่านมานี้ได้
ส่งผลกับความเปลี่ยนแปลงในด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยรวมของไทยดังนี้

1. ความแตกต่างในรูปลักษณะระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท
2. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทย
3. ความเปลี่ยนแปลงด้านลักษณะนิสัยและการเลียนแบบการใช้ชีวิต
ของชาวตะวันตก
4. การใช้ภาษาต่างประเทศ
5. การยกย่องวิทยาการต่างประเทศและการศึกษาของชาติตะวันตก
6. การยกย่องวัฒนธรรมตะวันตกเป็นวัฒนธรรมที่สูงส่งกว่าชาติอื่น

ผลกระทบที่ปรากฏแก่ท้องถิ่นจำแนกในภาพรวมของแต่ละภูมิภาค

ภาคกลาง ความเจริญของโลกตะวันตกส่งผลกระทบต่อภูมิภาคนี้

1. การเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตแตกต่างไปจากสภาพเดิม
2. อิทธิพลของโลกภายนอกมีความสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของคนไทยภาคกลาง

ภาคเหนือ ความเจริญของโลกตะวันตกส่งผลกระทบต่อภูมิภาคนี้

1. การเผยแพร่ระบบเงินตรา
2. การปลูกข้าวเพื่อขายเป็นสินค้าออก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การลงทุนของคนไทยกับชาวต่างชาติในบริเวณภาคกลางทั้งภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม ผู้เป็นแรงงานรับจ้างล้วนแล้วแต่เป็นชาวอีสาน การอพยพจากถิ่นเดิม เข้ามาทำกินในถิ่นอื่นจึงเป็นที่มาของความคิดพื้นฐานของชาวอีสานในการมุ่งหน้าเพื่อหางานทำในเขตเมืองหลวง

ภาคใต้ อิทธิพลของชาติตะวันตกกับผลกระทบในด้านเอกลักษณ์ของท้องถิ่นภาคใต้

1. การลงทุนร่วมกันกับชาติตะวันตก
2. แนวความคิดในการเล่าเรียนต่างประเทศ

โลกาภิวัตน์กับผลที่ปรากฏทางสังคมและวัฒนธรรมไทย

1. กรณีปัญหาคนไทยพลัดถิ่น
2. กรณีปัญหาชาวเล (มอแกน มอแกลน อูรัก ลาโว้ย)
3. กรณีสิทธิของผู้ถือบัตรลาวอพยพ
4. กรณีปัญหาและข้อเสนอของชนเผ่าและชาติพันธุ์
5. กรณีสิทธิบัตรยา
6. กรณีปัญหาที่ดิน
7. กรณีผลกระทบจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
8. กรณีผลกระทบจากการสัมปทานเหมืองแร่ใต้ดินโพแทช
จังหวัดอุดรธานี และภาคอีสาน

9. กรณีเหมืองทอง จ.พิจิตร
10. กรณีพันธุ์ข้าวพื้นเมือง
11. กรณีป่าชุมชน และการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติโดย สหประชาชาติ ชุมชน
12. ความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และการตั้งถิ่นฐาน
13. กรณีโรงไฟฟ้าถ่านหินลิกไนต์ อ.แม่เมาะ จ.
ลำปาง
14. การจัดทำโฉนดน้ำ
15. กรณีสื่อวิทยุชุมชน
16. การปฏิรูปการศึกษา
17. กรณีปัญหาการทุจริตลำไย
18. กรณีเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดน
ภาคใต้

สรุป

จากการประมวลข้อเท็จจริงในพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และการเชื่อมโยงมาสู่ยุคปัจจุบัน พบว่าการรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากโลกตะวันออกและโลกตะวันตก ล้วนมีความสัมพันธ์กับผลที่ปรากฏทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ทั้งในภาพรวมของวัฒนธรรมไทยทั้งหมดรวมถึงความแตกต่างในระดับของอิทธิพลที่ได้รับจากวัฒนธรรมภายนอกที่ส่งผลในด้านการก่อรูปลักษณะ อัตลักษณ์ และภาพลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น และวัฒนธรรมชุมชน แม้ว่าในสภาพจริงของการดำรงชีวิตมนุษย์ชาติย่อมมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมก็ตามสำหรับยุคโลกาภิวัตน์การรับและสืบสานอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตกได้ส่งผลกระทบในระบบทุนนิยมและบริโภคนิยม ดังนั้น การรักษาความเป็นท้องถิ่นเพื่อเชื่อมโยงกับการใช้ประโยชน์ในกระแสโลกเป็นยุทธศาสตร์ที่จะต้องนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศเพื่อนำความยั่งยืนทางวัฒนธรรมให้ปรากฏในสังคมมนุษย์ชาติสืบไป